

**НАЦИОНАЛНА МРЕЖА НА
ЗДРАВНИТЕ МЕДИАТОРИ**

Mutual Action Targeting
Racism, Intolerance
and Xenophobia

ROMA MATRIX -

**Общи действия, насочени към преодоляване
на расизма, нетолерантността и
ксенофобията**

**ДОКЛАД
за дейността на
Център за равни възможности
“Roma Matrix”**

април - септември 2013 г.

Център за равни възможности „Roma Matrix” е място, в което се събират и документират случаи на дискриминация и се предоставят услуги за роми - жертви на дискриминация.

Основни целеви места на работа на Центъра и неговия екип са градовете София и Сливен, но обхватът му е по-широк, тъй като чрез мрежата на здравните медиатори (ЗМ) се обхващат и други общини на териториите на областите София и Сливен.

Общият брой ЗМ, които работят на територията на областите София и Сливен, е 16, като работата им е съсредоточена в следните общини:

- 4 ЗМ в Столична община;
- 1 ЗМ в община Етрополе;
- 1 ЗМ в община Ихтиман;
- 1 ЗМ в община Долна баня;
- 5 ЗМ в община Сливен;
- 2 ЗМ в община Котел;
- 1 ЗМ в община Нова Загора.

В България работят над 130 ЗМ в 70 общини. Голяма част от тях са информирани и инструктирани как да събират информация за случаи на дискриминация и как да ги докладват в Центъра регулярно. По този начин Центърът не се ограничава само със събиране на казуси от целевите градове София и Сливен, а предоставя гъвкав механизъм за събиране на информация и казуси на територията на цялата страна.

Основни задачи на Центъра

- Осъществяване на прием на граждани, пострадали от дискриминация и оценка на представените от тях случаи, даване на съвети и насоки на индивидуални клиенти (роми) и предлагане на подкрепата, от която те се нуждаят, за да се справят и борят с дискриминацията.
- Разрешаване на индивидуални и/или групови казуси.
- Работа с публични власти за превенция и намаляване на случаите на дискриминация.
- Предоставяне на юридически услуги, включително правно представителство, в помощ на индивидуални клиенти.
- Индивидуална подкрепа за роми-жертви в Центъра – предлагане на психологически консултации.
- Идентифициране на често срещани и масови случаи на неравно третиране, жертви на които са групи хора.

- Инициране на правни действия (дела) пред съдебните институции и Комисията за защита от дискриминация от името на НМЗМ (управляваща Центъра), като юридическо лице с нестопанска цел, регистрирано в обществена полза, в случаи, в които се идентифицират нарушения на правата на множество граждани (class action) – на основание чл. 71, ал. 3 от Закона за защита от дискриминация и чл. 50, т. 3 от Закона за защита от дискриминация.
- Разрешаване на казуси чрез работа (медиация и преговори) с държавни организации и институции чрез юридически действия, преговори и др.

Организация на работата на Центъра

В центъра в София и в клона в Сливен работи по един координатор. Координаторите работят както на място в Центъра в София и в клона в Сливен, където приемат и сигнали по телефона, така и на терен в ромските махали. Те реално прекарват по-голяма част от времето в работа на терен и комуникация с ромската общност.

Координаторите информират и инструктират ЗМ по какви критерии да събират случаи на дискриминация, как да ги описват и интервюират потенциалните клиенти и/или жертви. Всяка седмица координаторите се срещат с работещите на терен ЗМ и обсъждат информацията, постъпила при тях и свързана с дискриминация. В специално изработен за проекта формуляр, консултаран с юристите по проекта, координаторите попълват информация за казусите, а впоследствие – за тяхното развитие и резултат.

В края на всеки месец (а при необходимост и преди това) се организира екипна среща с участието на юрист, мениджър и координатор на проекта, обсъждат се евентуалните действия по всеки един случай и се разработва план за работа по подадените случаи.

Информационна дейност за работата на Център за равни възможности „Roma Matrix”

През първите 6 месеца основно се работи по разпространяване на информация за работата на Центъра в София и клона в Сливен. Освен събитията по проекта Roma Matrix, на които подробно се разясняват ролята и функциите на Центъра за равни възможности, здравните медиатори популяризират усилено работата на Центъра сред общността през първите месеци от проекта. Допълнителна информация се публикува на сайта на НМЗМ – www.zdravenmediator.net.

Юридически и психологически услуги на Центъра:

Основните юридически услуги, които Центърът предоставя, са:

- Индивидуална подкрепа за роми-жертви на дискриминация и преки консултации на жертви на дискриминация в центъра – юридически консултации.
- Консултиране на казуси, свързани с дискриминация – разясняване на конкретни стъпки и/или др. възможности за разрешаване.
- При необходимост - предоставяне на консултации по електронна поща и организиране на срещи с жертви на дискриминация за разясняване на случаи.
- Изготвяне на всички необходими документи за придвижване на дадени казуси до Комисията за защита от дискриминация и др. институции (напр. съда), пряко свързани с разрешаването или придвижването на даден казус.
- Обсъждане на събраната информация по индивидуални казуси, обобщаване на проблеми, създаване на общи стратегии за разрешаване на проблеми, инициране на дела от името на НМЗМ (като управляваща Центъра) като юридическо лице с нестопанска цел, регистрирано в обществена полза за случаи, в които с едно или с повтарящи се действия се нарушават правата на множество граждани – на основание чл. 71, ал. 3 и чл. 50, т. 3 от Закона за защита от дискриминация.

Организация на психологическите услуги в центъра в София и клона в Сливен

Към Центъра работят двама психолози. Те са ангажирни с оповестяване услугите, които се осъществяват от тях, съвместно с координаторите и здравните медиатори.

Консултациите все още не са започнали - те са предвидени за следващите етапи на проекта, когато вече е натрупан масив от казуси. Консултации ще се провеждат на територията на Центъра в София и клона в Сливен, на терен, където е възможно да бъде осигурено помещение, както и на други места, подходящи за целта. Психолозите ще водят регистър за проведените консултации; разработена е форма за проведените консултации, в която се гарантира конфиденциалността на самоличността на клиента (в нея не фигурира името на клиента, както и други лични данни). В рамките на проекта, психолозите ще проведат не по-малко от 200 психологически консултации с клиенти, заявили желание за това. В зависимост от типовете случаи, които бъдат докладвани в центъра, може да бъде организирана и групова работа с роми – жертви на дискриминация.

През периода април-септември 2013 основната дейност на НМЗМ беше установяването на Центъра и разпространяване на информация сред ЗМ за спецификите на работа по събиране на казуси и информиране на потенциални жертви на дискриминация. Бяха извършени следните дейности:

- Изготвена концепция за работата на Центъра в София и Клона в Сливен на български език и е разпространена в интернет чрез сайта на НМЗМ – www.zdravenmediator.net от експертите и юристите по проекта.
- Изработена бланка за събиране на казуси, свързани с дискриминация, качена на сайта на НМЗМ – използва се от всички ЗМ в страната.
- Проведена среща в Бургас на 7 юни 2013, на която са инструктирани 24 ЗМ от Бургас (2 ЗМ), Ямбол (6 ЗМ), Карнобат (2 ЗМ), Айтос (1 ЗМ), Сливен (6 ЗМ), Котел (2 ЗМ), община Тунджа (2 ЗМ), Стралджа (1 ЗМ), Сунгурларе (1 ЗМ), Нова Загора (1 ЗМ) как да събират казуси, свързани с дискриминация на етнически признак.
- Проведена среща в Пловдив на 8 юни 2013, на която са инструктирани общо 17 ЗМ от Пловдив (3 ЗМ), Ракитово (1 ЗМ), Септември (1 ЗМ), Стрелча (1 ЗМ), Велинград (1 ЗМ), Пазарджик (1 ЗМ), Асеновград (1 ЗМ), Кърджали (1 ЗМ), Димитровград (1 ЗМ), Хасково (2 ЗМ), Карлово (2 ЗМ), Пещера (2 ЗМ), които са инструктирани как да събират казуси, свързани с дискриминация на етнически признак.

В Сливен се проведеха допълнително срещи с партньорски организации, здравни медиатори, общностни лидери, местната Комисията за защита от дискриминация, кметския наместник на ромския квартал Надежда с цел да се представи проекта и работата на Центъра и да се засили вниманието на местната общественост към целите и дейностите на проекта.

Действителната работа по събиране и документиране на случаи започна още през месец май 2013. Трябва да отбележи, че много от казусите остават само на ниво споделяне по време на групови и индивидуални срещи, без да се оформят документално, тъй като хората не винаги са готови да подават жалби по казуси, свързани с дискриминация. Документирани официално са общо 10 казуса, по които се работи. Всички казуси, постъпили официално в Центъра, са представени на юрист.

От общо 10 казуса на този етап Центърът започна придвижването на следните 6 казуса

Казус 1 – Сливен, в сферата на здравеопазването

Настанено дете в болницата в Сливен в стая за роми, в които условията са по-лоши в сравнение със стаи, в които се настаняват неромски деца. Казусът е в процес на събиране на информация и документация и предстои да се придвижи към Комисията за защита от дискриминация (КЗД). В случая КЗД ще бъде сезирана с жалба, инкорпорираща твърдение за претърпяна дискриминация на етническа основа (поставяне в по-лоши условия в сравнение с пациентите – българи) и сегрегация (поставяне на пациентите – роми в отделни стаи) като забранена форма на дискриминация.

При обсъждането на случая от екипа на проекта беше избрана формата на индивидуална жалба, тъй като все още не са официално идентифицирани множество подобни случаи (въпреки наличието на данни за това), които да обосноват формата на сигнал за нарушение на правата на мнозина от името на НМЗМ. По случая е изготвен работен вариант на жалба до КЗД, който следва да се допълни с цитиране на доказателства от медицинската документация по случая. Съответната документация следва да бъде представена от пострадалата на координатора с цел придвижване на случая към депозиране на жалбата в съответната институция – КЗД.

Казус 2 – Сливен, в сферата на образованието

Сегрегиране на ромски деца в ромски паралелки в СОУ в Сливен. Под натиск на българските родители, директорът на училището отделя ромски деца в ромски паралелки и по този начин осъществява сегрегация на ромски деца, което е забранена форма на дискриминация на етническа основа. Казусът вероятно ще бъде представен от името на НМЗМ, а не от жалбоподател (майка на ромско дете), за да се избегнат преки конфликти между ромски и неромски родители. Първоначалната идея на екипа беше да представи сигнал по случая пред КЗД. При проведеното допълнително проучване от страна на координатора обаче, се оказва, че във въпросното училище по принцип броя на децата от български етнически произход е толкова намалял, че не е възможно да се образуват смесени паралелки. Това е така, защото като родителите на деца от български произход избягват да ги записват в това училище, тъй като същото започва да придобива славата на „ромско” училище. По този начин се достига по-скоро до сегрегация на ниво училище, отколкото до сегрегация на ниво паралелки. Поради тази причина екипът на проекта взе решение да адресира сигнал до Регионален инспекторат по образование – Сливен, с цел да алармира администрацията за създаването на сегрегирано училище. На основание Закона за защита от дискриминация администрацията е длъжна да предприема превантивни мерки в подобни случаи.

Казус 3 – Нова Загора (област Сливен), в сферата на здравеопазването

Отказ на лекар специалист (ортопед, който е единствен в града) да прегледа ромско дете със счупен крак поради факта, че е „черно“. Родителите са принудени да пътуват с детето до областния град, за да търсят помощ. По казуса се събират още доказателства и информация, след което той ще бъде придвижен към Комисията за защита от дискриминация. В обсъждането на казуса се стигна до решение да бъде изготвена индивидуална жалба с твърдение за дискриминация на етническа основа – по-неблагоприятно третиране на основата на етническия произход на пациента.

Казус 4 – с. Градец, община Котел, област Сливен в сферата на услугите

Отказ на заведение да обслужи роми. По казуса се извършват допълнителни проучвания и ще се опитаме да го решим чрез преговори със собственика на заведението.

Казус 5 – Сливен, в сферата на публичните услуги

Отказ от страна на банка да открие сметка на гражданин от ромски произход. Придвижваме казуса към Комисията за защита от дискриминация. По случая е събрана необходимата информация и е изготвена жалба до КЗД с твърдение за дискриминация на етническа основа. Жалбата е предадена на жалбоподателя за подпис и депозиране пред КЗД. (Приложение – жалба).

Казус 6 – София

Протестантска църква отказва достъп на роми от квартал Факултета. Събират се доказателства (за идентификация на църквата като юридическо лице) и се подготвя сигнал до КЗД от името на НМЗМ, тъй като в случая става въпрос за нарушаване на правата на група хора. Необходимо е да се събере допълнителна информация относно конкретни случаи на възпрепятстване на участие в религиозни служби.

Останалите четири случая са разгледани от екипа и по тях има становище, че по-скоро става въпрос за лекарска небрежност, отколкото за дискриминация. Пострадалите са консултирани от екипа на проекта.

Казус 7 – Сливен

Екип на „Бърза помощ” не реагира с достатъчна бързина на повикване, отнасящо се до спешен случай. В последствие пострадалият е транспортиран до болнично заведение, където също не е приет с необходимата бързина, тъй като нямам здравни осигуровки, а случаят „не изглеждал спешен”. В резултат пациентът получава инсулт и трайна парализа на едната част от тялото си. Случаят е консултиран като казус на лекарска небрежност, а не дискриминация. Като такъв не влиза в приложното поле на проекта.

Казус 8 – Сливен

Отказана лекарска помощ на бременна жена, която преживява спонтанен аборт в продължение на пет дни. Жената е кюртирана едва на петия ден, поради което е преминала през опасност от получаване на сепсис. Случаят е консултиран и е установено, че не става въпрос за дискриминация, а за отказ на лекари, поради липса на здравни осигуровки, да извършат процедури, за които са смятали, че не изискват спешност.

Казус 9 – Сливен

Отказ на лекар да извърши преглед на пет деца от маргинализирана общност с аргумента, че наскоро е бил заразен.

Случаят е консултиран и заключението на екипа е, че става въпрос за нарушение на трудовите правила на лекарската професия, а не за дискриминация.

Казус 10 – Сливен

По време на игра дете пада и получава рана на главата. От болницата, в която е заведено, отказват да го защитят. Защито е впоследствие от друг екип в друга болница. Случаят е консултиран и заключението на е, че става въпрос за лекарска небрежност, а не за дискриминация.

Постигнати резултати по проекта до месец септември 2013

Идеята за създаване на Център за равни възможности „Roma Matrix“ се приема много добре от всички заинтересовани страни, с които сме се срещнали. Основните дейности през отчетните месеци са представянето на възможностите да се събират и решават казуси, свързани с дискриминация, както и разпространяването на информация за това какво е дискриминация и какво може да се предприеме, за да се преодолеят подобни практики.

Досега сме инструктирали над 50 ЗМ от над 20 общини как да събират и докладват случаи на дискриминация. Въпреки че в обучителната програма, която всеки ЗМ преминава преди да започне работа като такъв, е заложен модул, свързан с дискриминация и Закона за защита от дискриминация, това е трудна материя и ЗМ не са достатъчно добре подготвени да провеждат ефективни консултации. Със старта на проекта Roma Matrix и създаването на Центъра успяхме да повишим нивото на информираност по темата, свързана с дискриминация, на голяма част от ЗМ и ще продължаваме да работим в тази посока. Успоредно с това, ЗМ от своя страна информират ромите по места как да разпознават дискриминацията, как да докладват за случаи на дискриминация особено, когато се отнася до нарушаване на достъп до публични услуги в сферата на здравеопазване, образование и др.

Привлекли сме като партньори на проекта ромски НПО (Ромска младежка организация, Сливен; Лекарите на света, Сливен; Фондация „Здравни проблеми на малцинствата“, София и др.), които ще съдействат за популяризиране на работата по събиране и документиране на казуси в Центъра.

Създаденият Център бързо печели популярност сред общностите, които обслужва, още повече, че здравните медиатори са познати на общността и се ползват с нейното доверие.

Работата за Центъра способства за придобиване на допълнителни умения от страна на здравните медиатори. Те получиха обучение и тяхната информираност по отношение на разпознаване на случаи на дискриминация се повиши. Повиши се и информираността им по отношение на качествено събиране на документация и необходима информация по случаите. Процесът на повишаване на информираността продължава и здравните медиатори постоянно получават нова информация. За целта е иницирана и специална дискусия в интернет форума на здравните медиатори. Той се използва и в процеса на консултиране на казуси.

Чрез работата на Центъра се повишава и мотивацията на пострадалите от дискриминация да споделят за своите проблеми, като и да завеждат жалби и сигнали. По този начин се осъществява напредък при процедирането на част от случаите, макар че съществуват моменти, в които пострадалите изпадат в колебания относно официално депозиране на жалби и сигнали.

Изводи

Следва да се отбележи, че на този етап екипът идентифицира и допълнителен проблем, свързан с процедирането на жалбите и сигналите, а именно – пострадалите, които в началото са много мотивирани да се оплакват, с течение на времето започват да изпитват съмнения, че в резултат на жалбата биха могли да си създадат допълнителни проблеми със съответните институции – на себе си или на свои близки и свързани лица. Поради това считаме, че е необходимо екипът по проекта и ЗМ да обясняват допълнително на гражданите, че възможно по-лошо отношение на дадена институция към жабоподател или лице свързано с него представлява по същността си отделно нарушение на Закона за защита от дискриминация – така наречената виктимизация. При всеки удобен случай ще пристъпваме по-скоро към завеждане на сигнал от името на юридическо лице с нестопанска цел, регистрирано в обществена полза (в случая НМЗМ), с цел избягване на индивидуална виктимизация.

С цел подобряване на процеса на събиране на данни следва да се изпрати допълнителна информация на ЗМ как да разграничават случаите на дискриминация от други правонарушения, с цел да се оптимизира и фокусира работата по проекта. Същите следва да се уведомят, че е задължително пострадалия да бъде поставян в сравнима ситуация с други лица, различаващи се единствено по признака, на основание на който се твърди дискриминация (в случая етнически произход) и да се идентифицира по-неблагоприятно отношение.

Представяне на проект Roma Matrix пред журналисти – Албена, юни 2013 г.

Пресконференция в гр. Сливен, юли 2013 г.